

Telenätet

Emma Fitzgerald

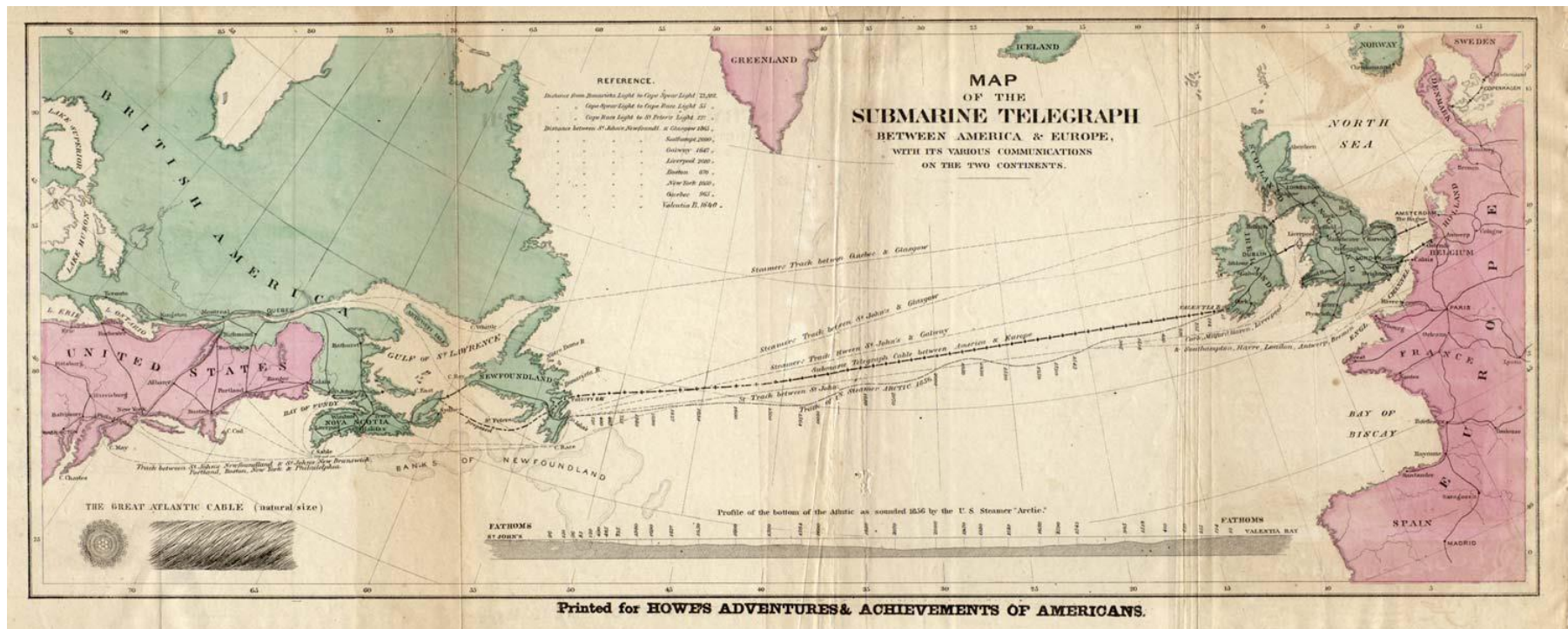
Data communication

After torches and smoke signals, the optical telegraph was invented in the 18th century.

Data communication

Optical telegraphs evolved into electrical telegraphs, which quickly increased the available data communication speed and distance.

Historik

- Patentet på den första telefonen lämnades in 1876.
- Lars Magnus Ericsson ”snodde” konceptet och började tillverka en svensk telefon.
- 1878 kom den första manuella växeln.
- 1890 kom den första automatiska växeln.

Telephone networks

The need for telephone networks became obvious in the late 19th century...

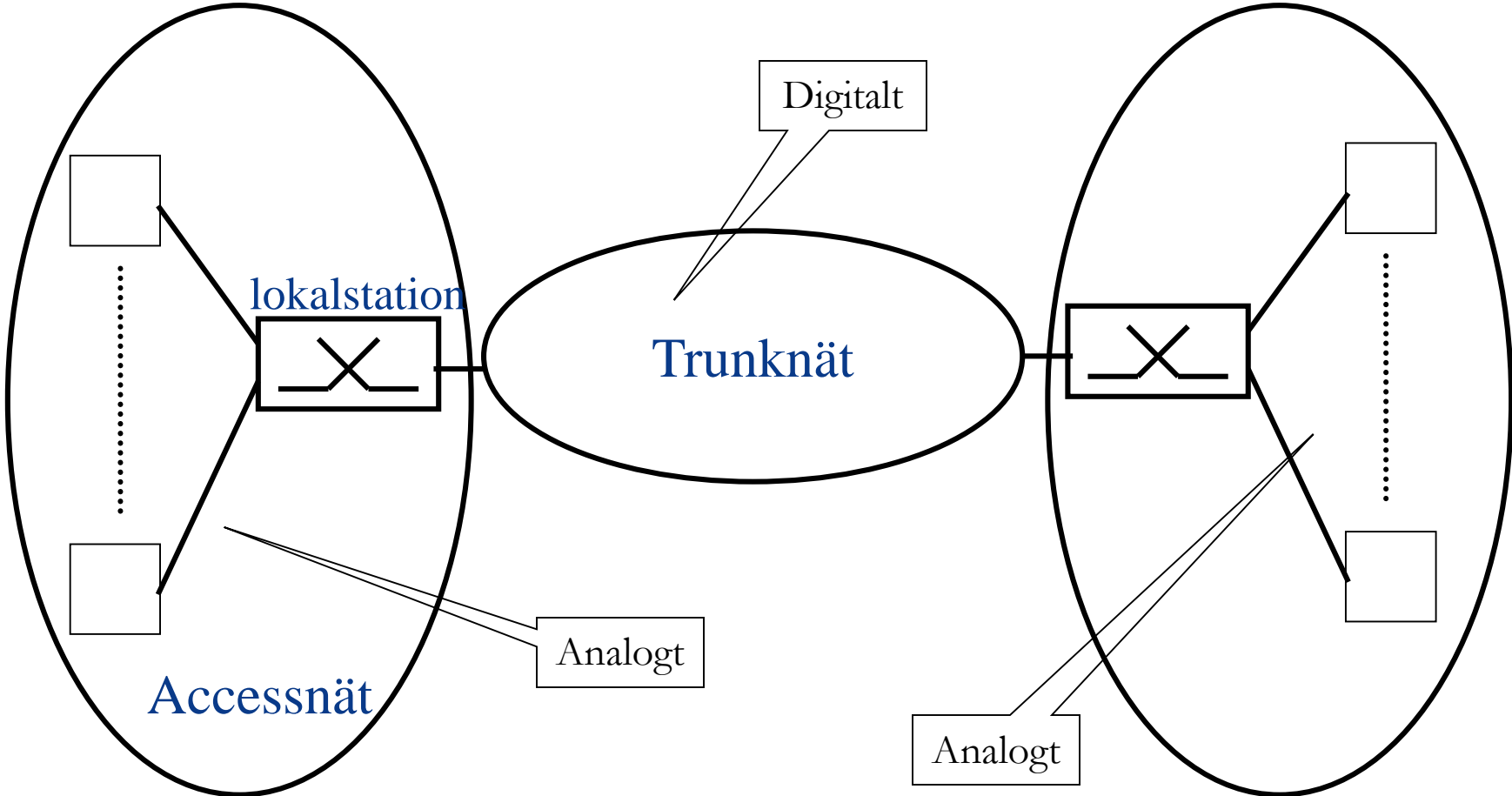

Telephone networks

The telephone networks were built on the idea of *circuit switching*.

Publika telenätet

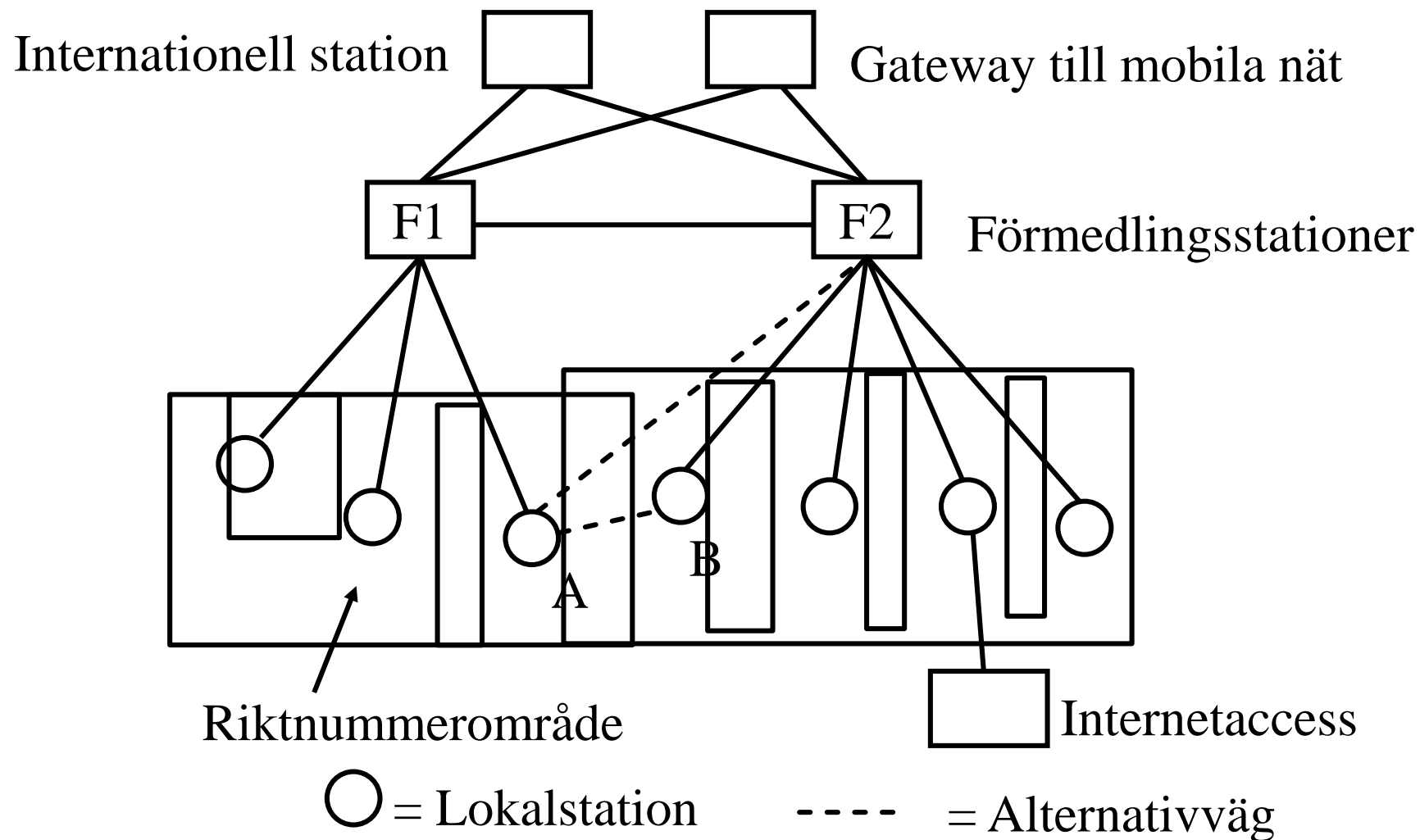

Accessnätet

- Analogt!
- Bandbredd 300-3400 Hz
- Tillräckligt för att uppfatta tal och känna igen röster
- Pupinspolar (historia)
  - ◆ Minskar dämpning $< 4000\text{Hz}$
  - ◆ Kraftig dämpning $> 4000\text{Hz}$
  - ◆ Borttagna pga xDSL

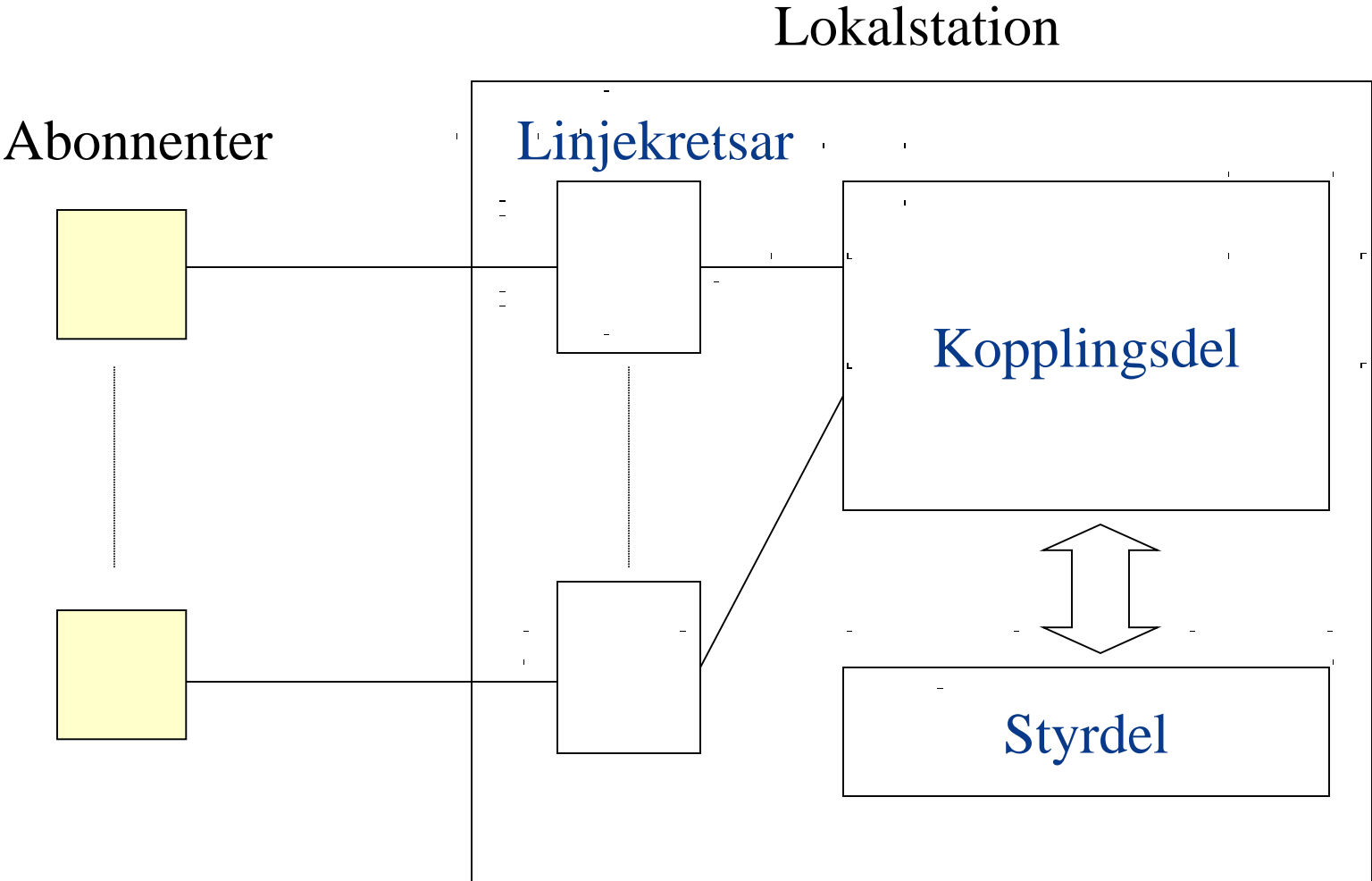
Trunknätet

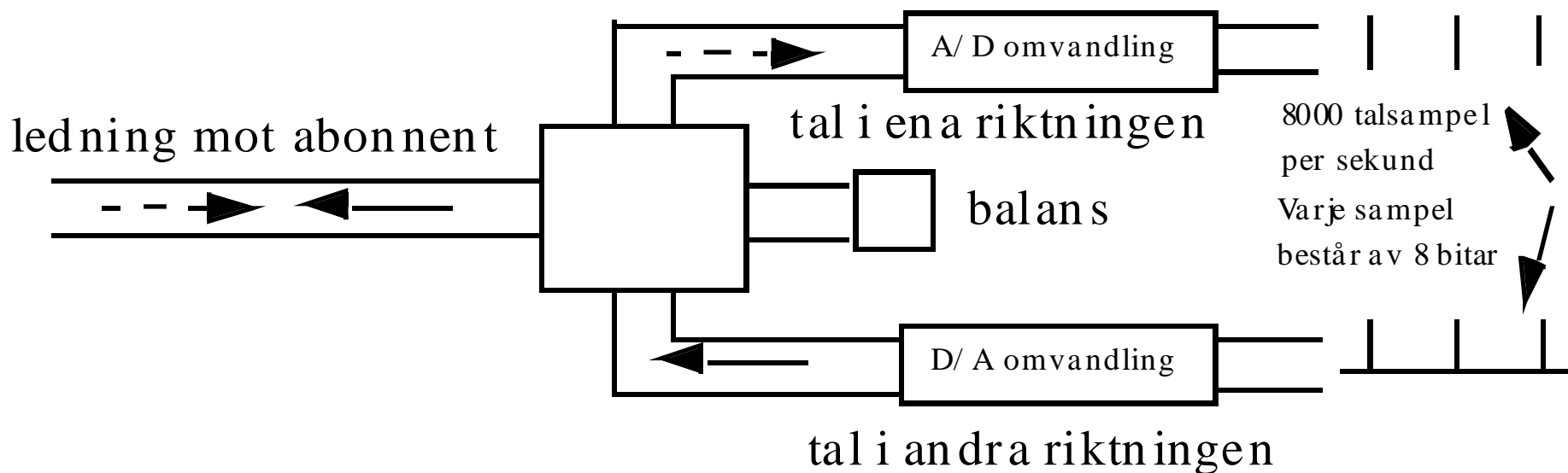
Informationsöverföring i telenäten

- Telenäten är digitala.
  - ◆ PCM i lokalstationerna
  - ◆ Överföring som 8-bitars sampel.
- Telenäten använder kretskopplad dataöverföring
  - ◆ en permanent förbindelse sätts upp för varje samtal.
- Trunknätet använder synkron tidsmultiplexering.
  - ◆ SDH
  - ◆ TDM

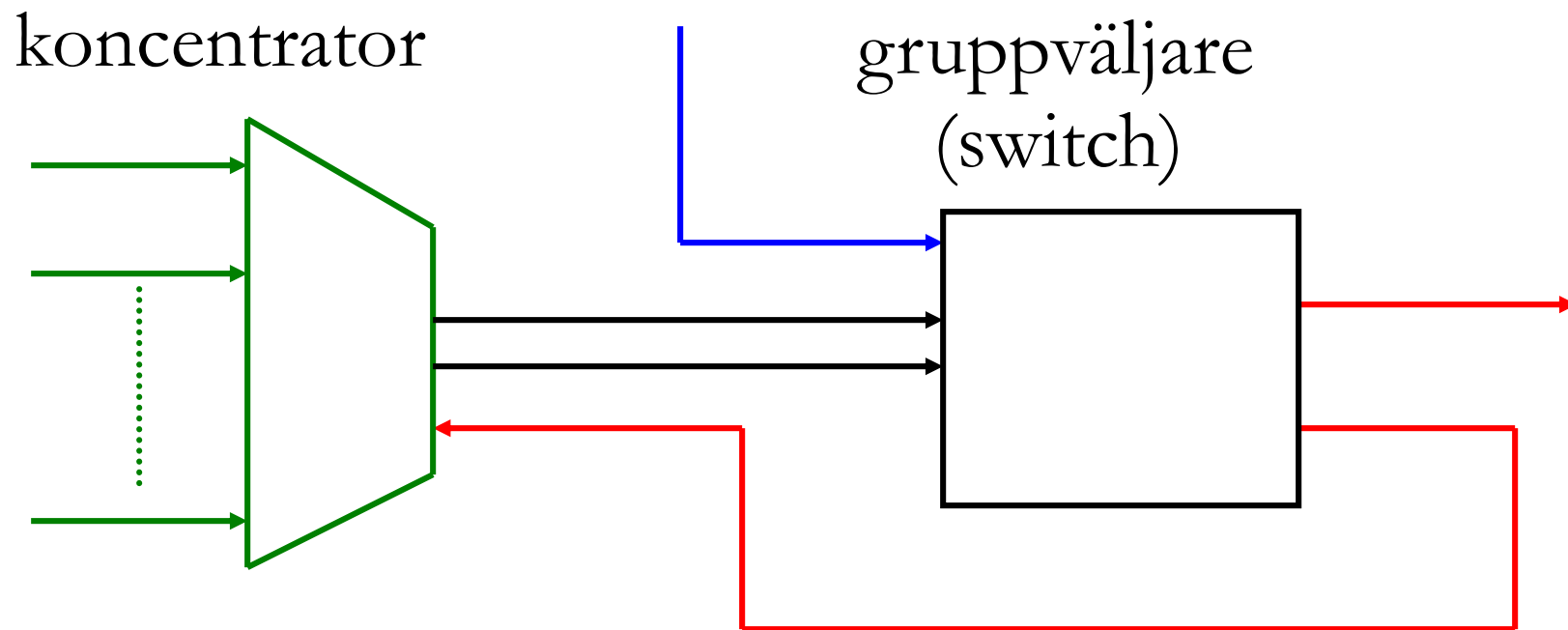
Lokalstationen

Linjekretsen

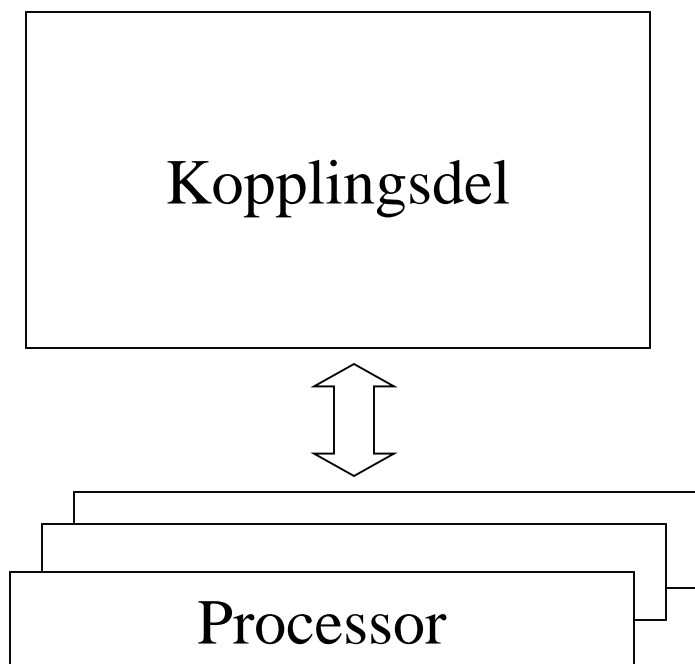
Kopplingsdelen

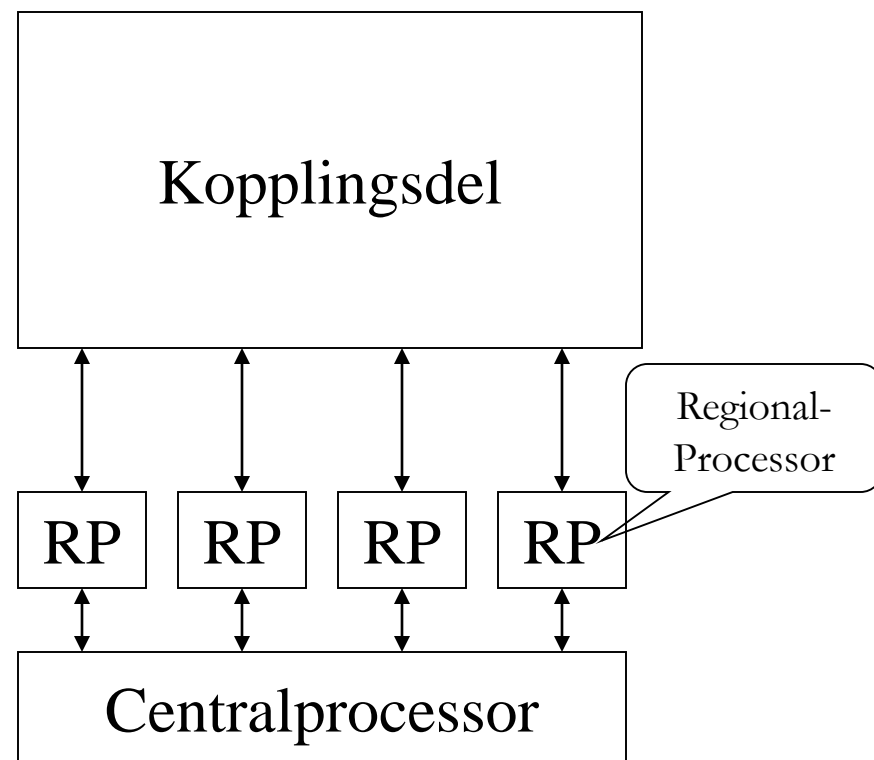
Styrdelen

- Dator med en eller flera processorer som innehåller ”intelligensen”.
- Ser till att kopplingsdelen utför rätt arbete.
- Stora krav på tillförlitlighet och hög processorkraft.

Systemarkitektur

Multiprocessorsystem

Hierarkiskt system

Tillförlitlighetsaspekter

- En telefonstation får endast vara ur drift 6 minuter under 10 år.

Detta medför:

- Allt byte av programvara måste kunna ske under drift.
- Alla systemdelar, tex. processorer, är dubblerade.
- Mycket automatiska felsökningsfunktioner.

Mobila telenät, Historik

■ NMT

- ◆ Test 1978, drift 1981
- ◆ Analogt system
- ◆ 450 MHz, senare även 900MHz

■ GSM

- ◆ Utveckling från 1982, drift från 1992

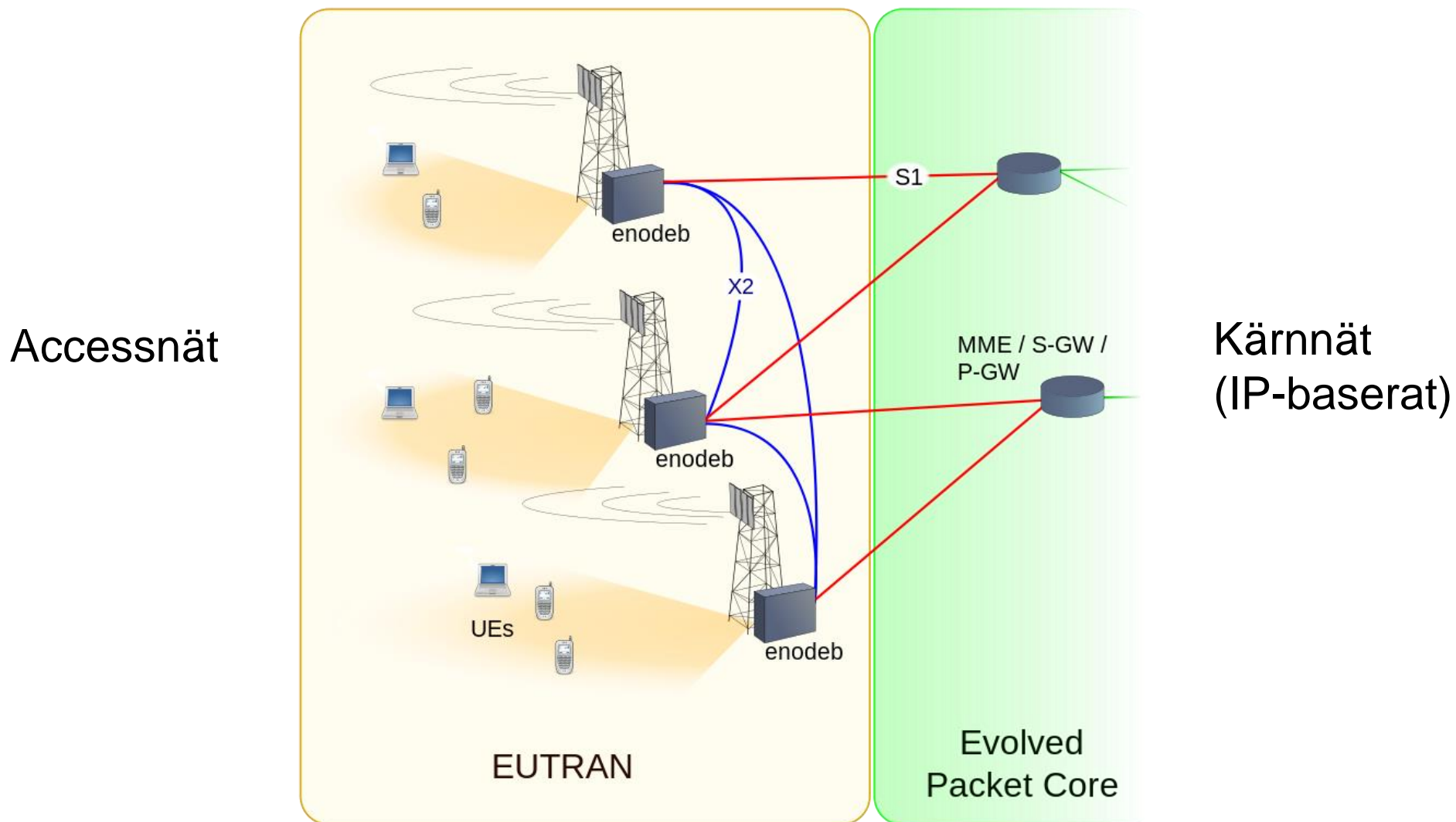
■ UMTS

- ◆ Utveckling under 1990-talet, drift från cirka 2000

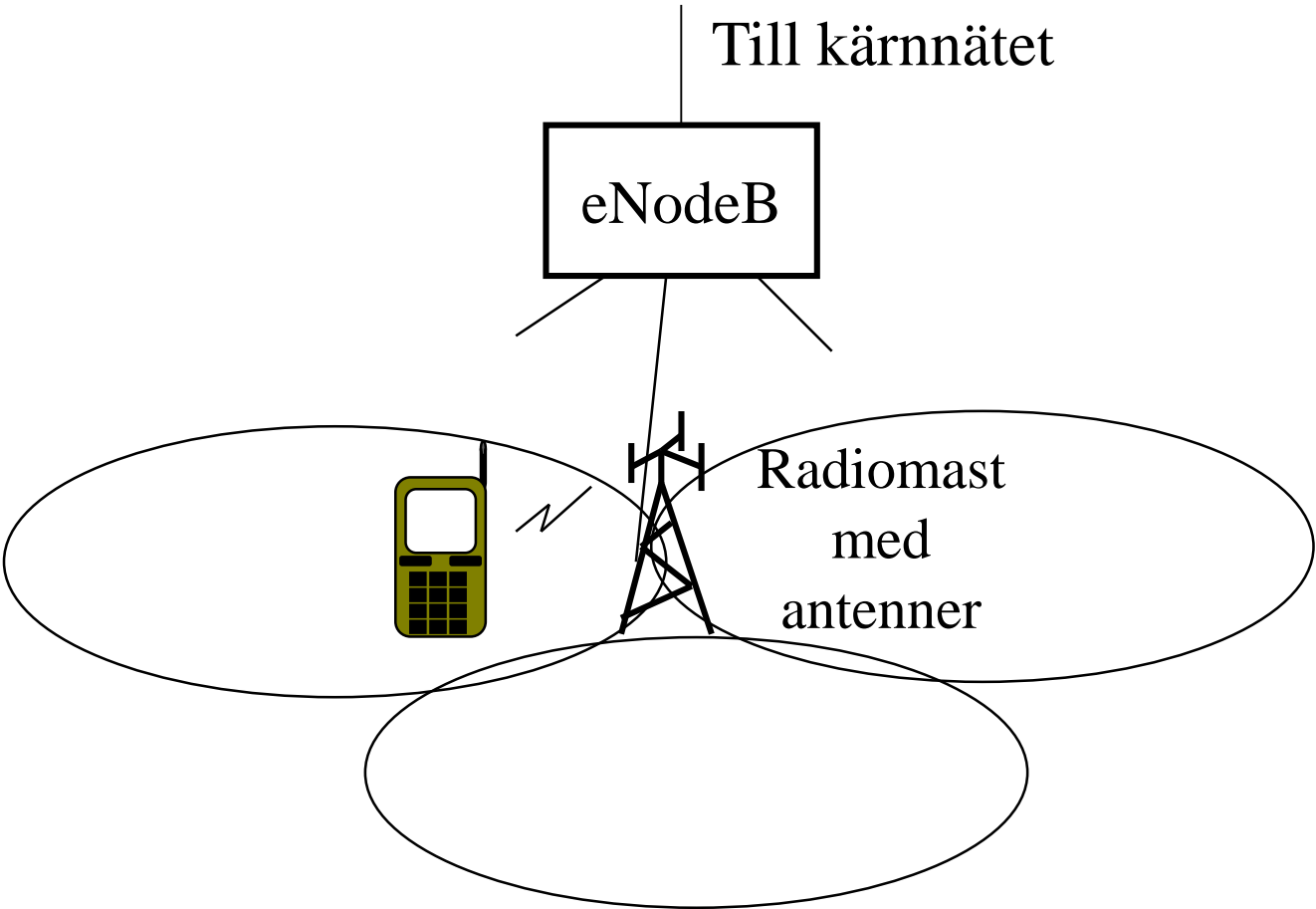
■ LTE

- ◆ Standard sedan 2008, i drift i Sverige sedan 2009

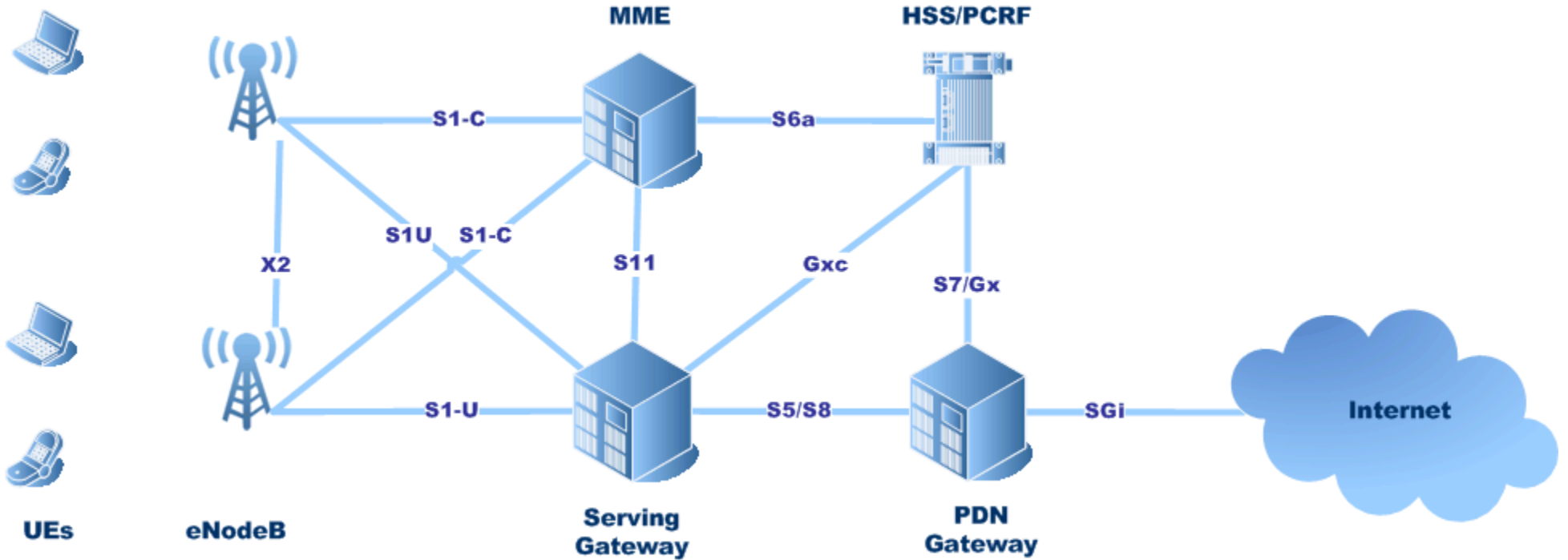
Mobila telenät, generell uppbyggnad

Mobilt accessnät

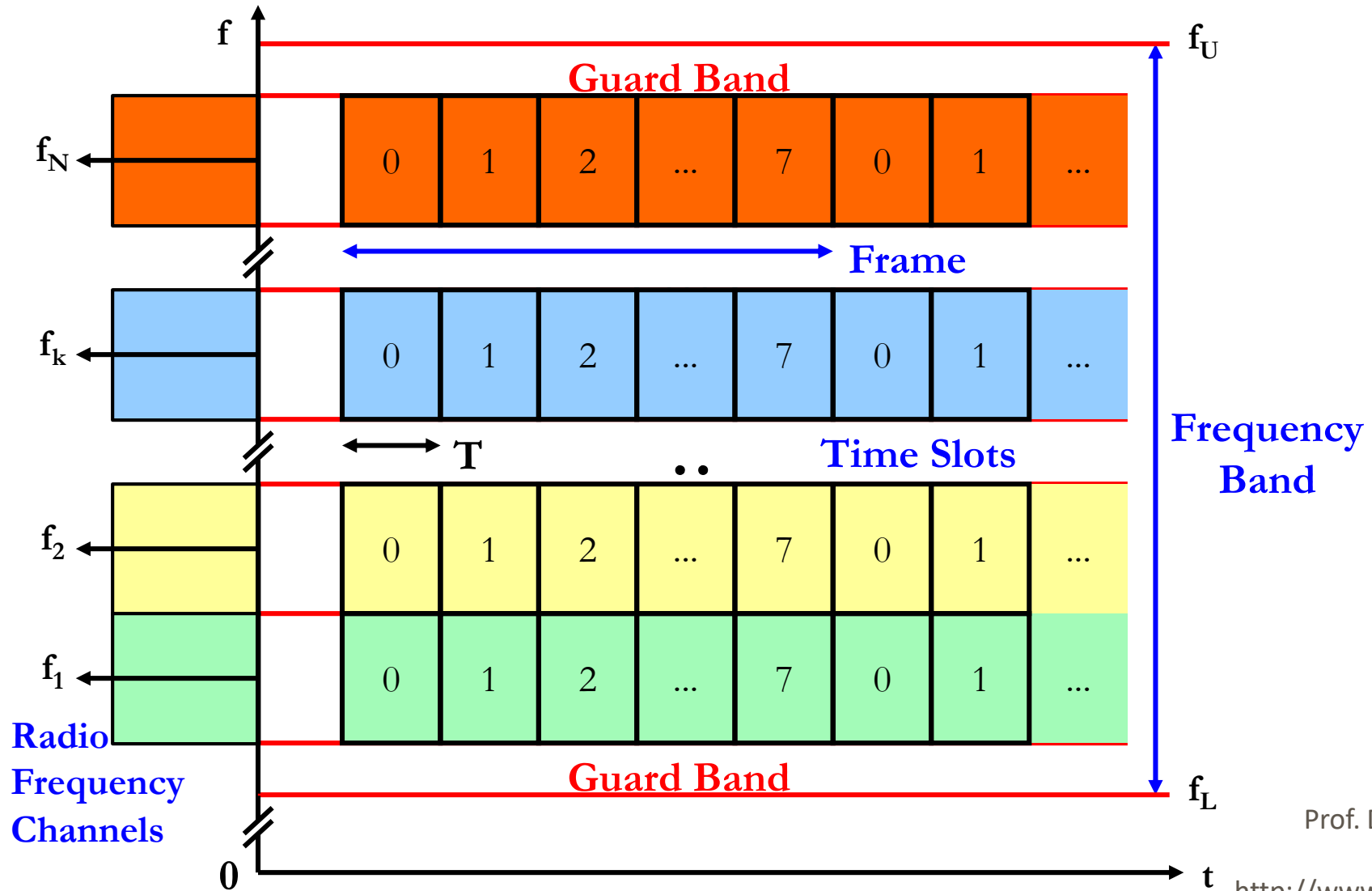
Mobilt kärnnät

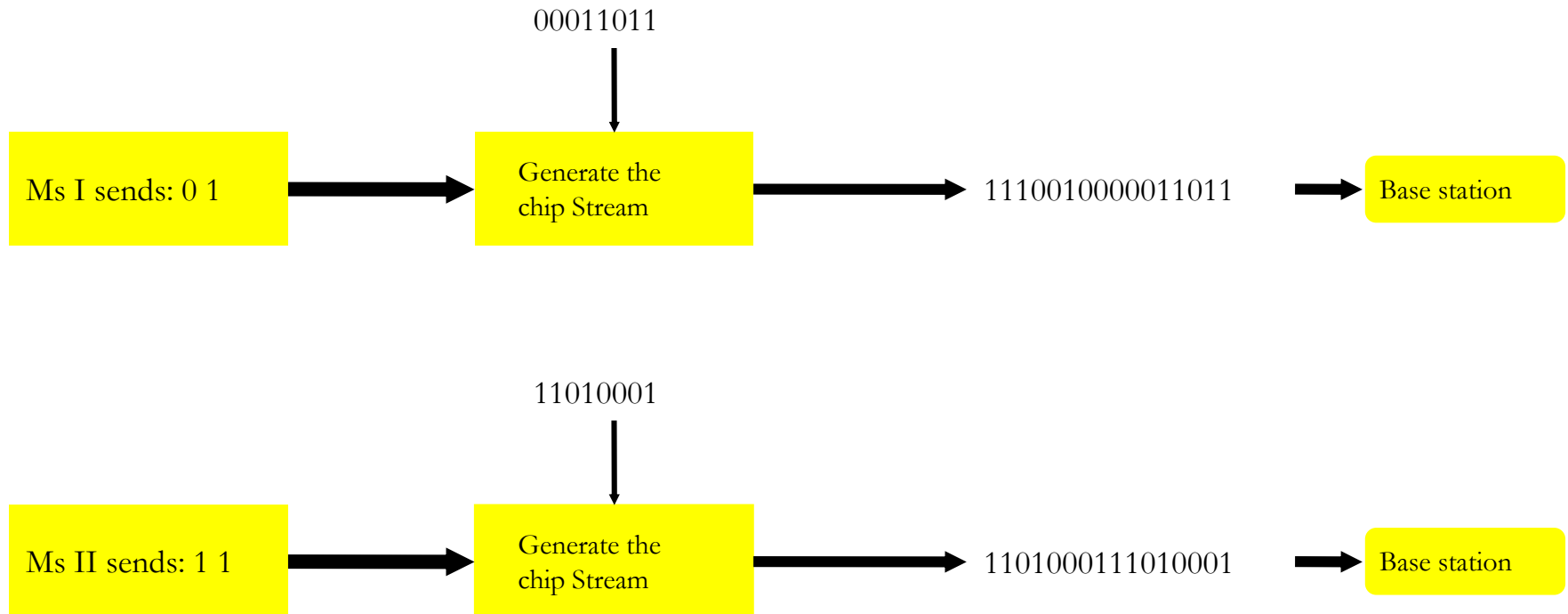
Frekvenser och kanaler

- Frekvenser fördelas på cellerna
  - ◆ Operatörer tilldelas frekvenser av PTS
- Frekvensområdet delas upp
  - ◆ (O)FDMA
  - ◆ TDMA
  - ◆ CDMA
  - ◆ SDMA
- Broadcast-kanal (för info från nätet till alla UE)

GSM Combined FDMA / TDMA Scheme

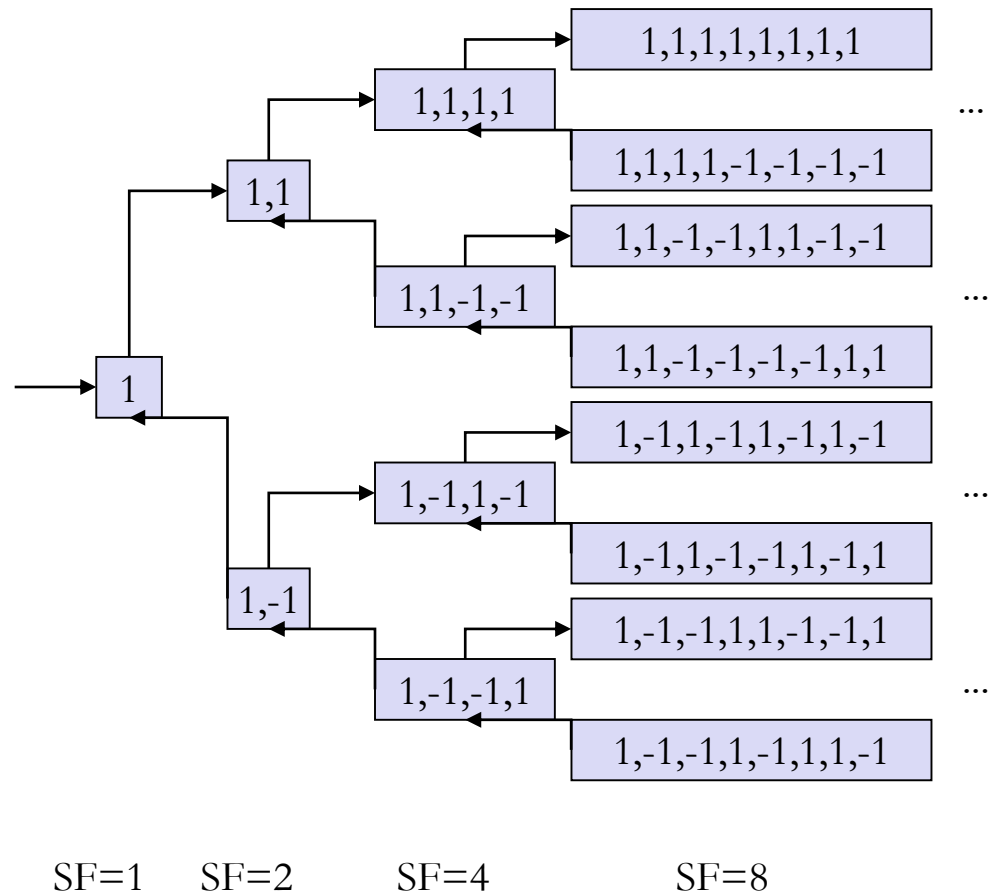
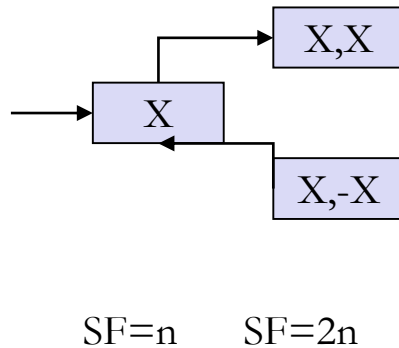
CDMA, an example

OVSF coding

Orthogonal Variable Spreading Factor Codes

Recursive rule

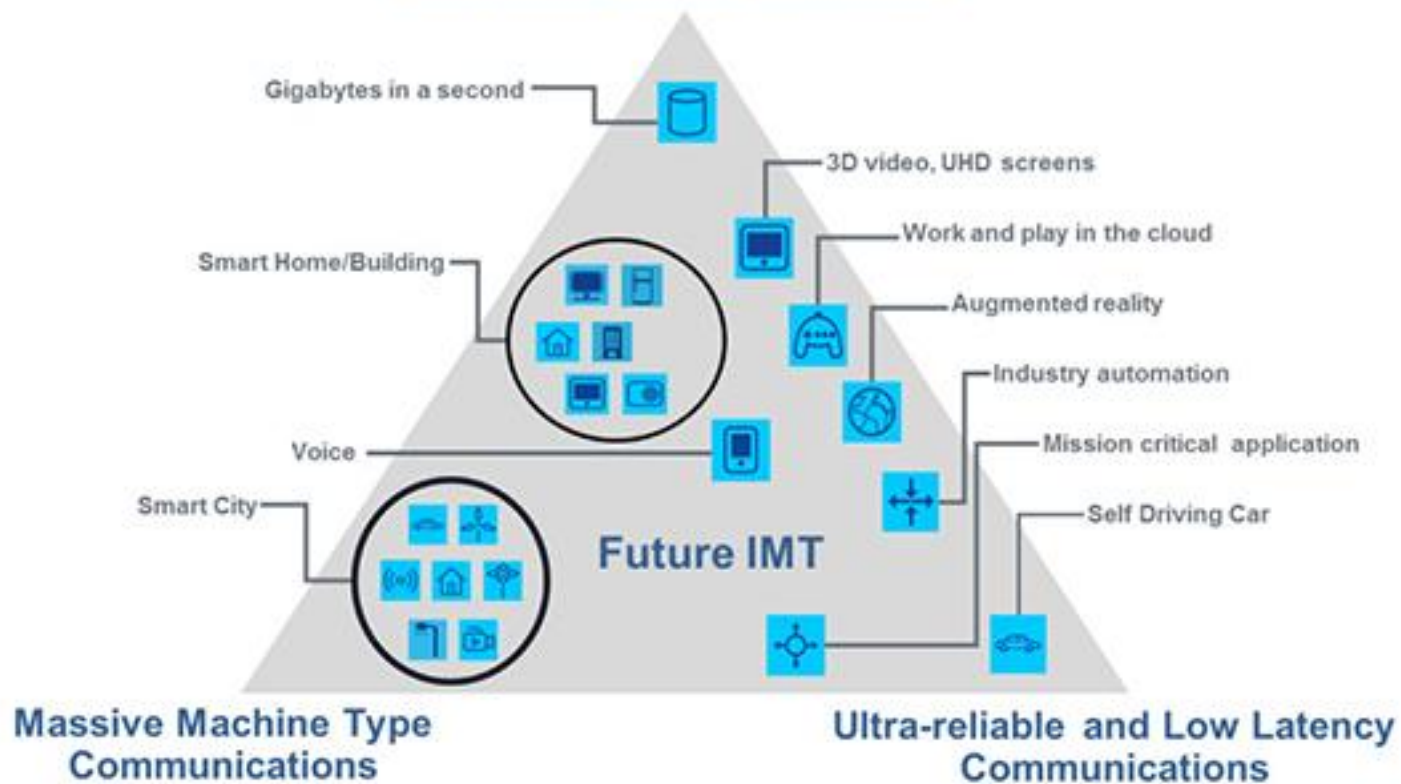
LTE

- Long Term Evolution
- IP-baserat
- Ny radioteknik i accessnätet jämfört med 3G
  - OFDM
- I första hand för mobil datakomm
  - I andra hand för telefoni

5G New Radio

- Standarden är nu spikad, börjar användas från 2020
- Slicing (nätskivor)
- Virtualisering av nätverksfunktioner
- Tre användarfall
  - Enhanced mobile broadband (tex videoströmning)
  - Massive Machine Type Communication (tex sensorer, Sakernas Internet)
  - Ultra-Reliable Low Latency Communication (tex fabriker, självkörande bilar)

Enhanced Mobile Broadband

Vad händer när UE rör sig?

- Handover

- ◆ Förflyttning mellan celler
- ◆ Byte av basstation

- Roaming

- ◆ Förflyttning mellan operatörer/länder
- ◆ Byte av hela “strukturen”